

Аналітичний департамент НРА «Рюрік» проаналізував статистичну інформацію по валютному ринку України за результатами 2014 року. Проведений аналіз дозволив зробити нижченаведені висновки.

Протягом року валютний ринок України розвивався в умовах вкрай несприятливого зовнішнього середовища та загострення соціально-політичного напруження в суспільстві.

Протягом року національна валюта втратила значну частину своєї вартості. Причин для такої тенденції декілька, зокрема негативні ділові очікування, скорочення обсягу експорту, зменшення притоку прямих іноземних інвестицій та значні витрати на обслуговування державного боргу, підтримка НБУ платежів НАК «Нафтогаз Україна» за імпортований природний газ.

Основними наслідками девальвації національної валюти є подорожчання імпортової продукції, розрахунки за яку здійснюються в іноземній валюті, а згодом – продукції галузей української економіки, в першу чергу, – внаслідок подорожчання пального і збільшення транспортних витрат. Додатково, очікується згорання довгострокового кредитування та скорочення обсягів інвестиційної діяльності.

Дефіцит іноземної валюти за одночасно високого рівня попиту з боку населення обумовив виникнення незадоволеного валютного попиту та появу «чорного валютного ринку».

За результатом 2014 року обсяг золотовалютних резервів склав 7,533 млрд. дол. США в еквіваленті, скоротившись протягом року майже на 70%. Нагадаємо, станом на 01.01.2014 р. обсяг міжнародних резервів відповідав 20,416 млрд. дол. США в еквіваленті. Як вже зазначалося раніше, причинами такої динаміки є підтримка розрахунків НАК «Нафтогаз України», погашення та обслуговування державного боргу, номінованого в іноземній валюті, а також проведення інтервенцій на міжбанківському валютному ринку.

Поряд із здійсненням валютних інтервенцій, однією з основних причин скорочення золотовалютних резервів НБУ є виконання зобов'язань за державним і гарантованим державою боргом.

Нагадаємо, що протягом 2014 року найбільше скорочення обсягу міжнародних резервів відбулось у жовтні, в значній мірі, – внаслідок проведеної НБУ оптимізації структури міжнародних резервів, пов'язаної із синхронізацією структури міжнародних резервів та зовнішньої позиції країни. Центральний банк вирішив збільшити частку долара США в резервному кошику, оскільки структура торговельного балансу країни становить 70,3% у дол. США та 15% у євро.

За офіційною позицією Голови НБУ Валерії Гонтаревої, до кінця року Національний банк України розраховує на зростання золотовалютних резервів країни до рівня

17 млрд. дол. США в еквіваленті за рахунок реалізації програми реформ і отримання міжнародної фінансової допомоги.

Найпоширенішим в міжнародній практиці критерієм достатності золотовалютних резервів є покриття ними тримісячного обсягу імпорту країни. За останніми наявними даними Державної служби статистики України, за підсумком 9 місяців 2014 року сукупний обсяг імпорту склав 49,82 млрд. дол. США. Таким чином, середній тримісячний обсяг імпорту відповідає приблизно 16,6 млрд. дол. США, що і є мінімальним достатнім обсягом ЗВР, на який має орієнтуватись регулятор.

Протягом 2014 року сукупний обсяг державного та гарантованого державою боргу України в гривневому вираженні, враховуючи потужні девальваційні тенденції, збільшився більш ніж на 88%. Варто зазначити, що сукупний обсяг боргу, представлений в доларовому еквіваленті, протягом минулого року, навпаки, зазнав деякого зменшення, скоротившись на 4,5%.

З початку 2014 року НБУ було вжито ряд системних заходів, спрямованих на забезпечення стабільності банківської системи та підтримку її ліквідності. Загальний обсяг наданих Національним банком у 2014 році кредитів рефінансування становив 222,26 млрд. грн., у тому числі строком більше 30 календарних днів – 115,6 млрд. грн.

Триває процес підписання Меморандуму щодо врегулювання питання реструктуризації споживчих кредитів в іноземній валюті (далі – Меморандум). Згідно з офіційним повідомленням НБУ, на дату написання огляду Меморандум уже підписаний Громадською радою при Національному банку України та банками, що мають найбільший портфель кредитів фізичних осіб в іноземній валюті.

Згідно з Меморандумом, переведення суми заборгованості в гривню відбуватиметься за курсом на день реструктуризації, а сума різниці реструктуризованого кредиту між курсом іноземної валюти кредиту на день реструктуризації та офіційним курсом іноземної валюти, установленим Національним банком України на 01.01.2014 р., підлягатиме прощенню пропорційно погашенню боржником заборгованості за кредитом.

Під дію Меморандуму підпадають споживчі кредити в іноземній валюті, що забезпечені іпотекою (квартири, будинки, земельні ділянки під житлову забудову та майнові права на житлову нерухомість), залишок за основною частиною яких не перевищує 2,5 млн. грн. за офіційним курсом гривні до іноземної валюти, установленим Національним банком України на 01.01.2014 р.

2014 рік відзначився, в цілому, зростання обсягу готівки поза банками. Станом на 01.01.2015 р. поза банками перебуває 282,8 млрд. грн. готівкових коштів.

Девальвація курсу гривні та негативна макроекономічна ситуація в країні спричиняють потужний вплив на зниження платоспроможності фізичних і юридичних осіб. Наслідком таких тенденцій є погіршення якості активних операцій загалом, що, як вже зазначалось раніше, примушує банки до формування значних обсягів резервів. Протягом року на відрахування в резерви було спрямовано 103,297 млрд. грн. Варто зауважити, що на збільшення частки проблемних кредитів визначний вплив мало відносне зростання вартості валютних кредитів внаслідок курсових різниць.

Фінансовий результат банківської системи за підсумком 2014 року, згідно інформації, розміщеної на офіційному сайті НБУ, був від'ємним. За результатом року банки отримали чистий збиток в розмірі 52 966 млн. грн. На від'ємне значення показника суттєвий вплив мали збитки банків, в яких функціонують тимчасові адміністрації, а також збиткова за результатом року діяльність деяких з найбільших українських банків, зокрема Ощадбанку, Укркресімбанку тощо.

Огляд підготовлено аналітичним департаментом НРА «Рюрік» на основі офіційних даних НБУ (режим доступу: <http://bank.gov.ua>), НКЦПФР (режим доступу: <http://www.ssmc.gov.ua>), Міністерства фінансів України (режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>), Державного комітету статистики України (режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>), МВФ (режим доступу: <http://www.imf.org/>).

Повні версії аналітичних оглядів завжди є у вільному доступі на офіційному сайті НРА «Рюрік» (<http://rurik.com.ua>).

Відповідальний за випуск:

Директор з розвитку НРА «Рюрік»,
к.е.н., Долінський Леонід Борисович, тел. (044) 383-04-76;

Відповідальний аналітик:

Старший фінансовий аналітик НРА «Рюрік»
Ярош Станіслава Сергіївна, тел. (044) 489-87-33/49 (вн. 703).

ТОВ «РЮРІК»

☒ 04053 Україна, м. Київ, вул. Артема, 37-41
+38 (044) 383-04-76, +38 (044) 489-87-33/49
e-mail: info@rurik.com.ua
www.rurik.com.ua